

melyek túlkotlottak, nem emel ki. Csonka fészkaljhoz nem nyúl. Lehetőségig maga kutat, vagyis szigorúan autentikus gyűjtő, mert csak így lesz kollekcója megbízható, csak így lehetséges az, hogy a kérdéses madárfaj életére és fészkelésére vonatkozó pontos adatokat rögzítse. Minden gyűjteményébe elhelyezett fészkek aljnak megírja történetét: hely- és dátumjelzését, elrejtési módját, a fészkek anyagát stb. A tojásokat egyetlen lyukon praeparálja és a belső hárttyát vízzel hófehérre mossa. A tojáscseréket nem ambicionálja, mert az így szerzett anyagot csak időlegesen tarthatja meg s éppen a fenti okokból tojást nem ad-vesz. Csak az ilyen körülményekkel rendelkező gyűjtemény válik a tudós kezében kinccsé.

Hazai oologusokra szüksége van a madártudományunknak, hacsak nem akarjuk külföldiekkel megiratni a magyar oológiát, mint ahogy ezt megtették annakidején az idegen krónikások a hazai történetek feljegyzésével.

Súlyos kárt okoznak a kapzsi »tojásrablók«, akik fazékkal a kézben járnak a telepes fészkelő területeket (pl. a velencei sirálytelepen), úgyhogy több százra rúg a tésztagyárakban értékesített tojások száma. De számolnunk kell a kultúra túlkapásaival is. Hassunk oda, hogy törvényeinknek teljes szigorral érvényt szerezzünk, ha ezt sikerül keresztül vinnünk s ha módunkban lesz rezervátumokat felmutatni, akkor a madárvilág megerősödik s akkor azután nem éri gáncs azt a két-három igazi, önzetlen, a tudományért dolgozó oologust, akiket becsülnünk és fárasztó munkájukban támogatnunk kell, hogy a magyar madártudománynak pótolhatatlan és alapvető szolgálatot tehessenek.

OOLOGIE

Von DESIDERIUS RADEZKY, Székesfehérvár

VERFASSER tritt in diesem Artikel für die Berechtigung des Eiersammelns für wissenschaftliche Zwecke ein und weist auf die Bedeutung derartiger Sammlungen für die vaterländische Ornithologie hin.

SÜRGŐS TENNIVALÓK HAZÁNK MADÁRTANI FELKUTATÁSA ÉRDEKÉBEN

Írta: Dr. NAGY JENŐ, Debrecen

HA SZÁMBA vesszük a multak eredményeit, a jelen munkáját és a jövő kilátásait, szomorúan kell megállapítanunk, hogy a madártani kutatásoknak nálunk minden időben igen mostoha sorsuk volt. Csak Petényi tragikus életét említem, amely hű képe a magyar madártan szegényes szárnypróbálgatásainak. Igaz, hogy a Herman Ottó által életrekeltett Magyar Ornithologiai Központ megszületése óta javultak a viszonyok s az egész világ elismeréssel adózik a magyar madártan munkájának, de azért mi, akik jobban belátunk a dolgok mélyébe, szomorúan látjuk, hogy most is csak nagyon szegényesen haladunk előre, s hogy sok a kívánni és tennivaló, s hogy mennyire hiányzik a kellő anyagi és erkölcsi támogatás. Pedig főuraink a vadászat gyakorlása révén épp ehhez a tudományhoz állottak és állanak mindenkor legközelebb. Egyik-másik szeretettel is foglalkozik vele, azonban, sajnos, Semsey Andor-ja még sem akadt a madártannak. A magyar madártannak Petényi óta nagyon sok lelkes művelője

volt, de ezek kutatásaikban legnagyobb részt csak valamely kisebb területre szorítottak, rendszeresen lakóhelyük környékére. E miatt Hazánk madártani megismerése nagyon hézagos, mert idevágó részletes tanulmányokat csak helyenként végeztek. Nem azt mondjuk ezzel, hogy nem ismerjük a hazai madárfaunát, s hogy még talán sok ismeretlen faj és fajta rejtőzködik a fel nem kutatott területeken — ámbár meggyőződésem, hogy ilyenek is vannak —, hanem azt, hogy nem ismerjük madaraink földrajzi elterjedését s területenként változó ökológiáját. Hazánkban sok oly területe van még, ahol még sohse járt szakképzett ornithologus, vagy ha járt is, akkor is csak futólagos képet szerzett az ottani madárvilágról. A rendszeres madártani felvételek hiányoztak tehát mindenkor és hiányoznak még a jelenben is s bár Petényi, Frivaldszky János és Imre, Herman Ottó, Csató, Madarász, Chernel stb. időnként be-bejárták az ország egy-egy részét, s alapvető tanulmányokat is végeztek, eredményeik összegezve csak töredékei az ország teljes faunaismeretének. Nincs hű teljes képünk hazai madárvilágunkról!

Ezt megoldandó oly részletes tanulmányokra gondolok, mint pl. az állami földtani felvételek, amikor is kellő szakemberek, évenként bizonyos területeket járnak be s ott alapos, részletes felvételt végeznének az ottani fajok milyenségéről, mennyiségéről, elterjedéséről, életmódjukról stb. Nagyon jó alkalom kínálkoznék az ilyen felvételi tanulmányoknál a természetrajz-tanárljelölteknek arra, hogy az élőmadárvilág ismeretébe egy-egy szakember vezetése mellett bejelöljenek. Természetrajz-tanáraink sajnos, általában kevés kivétellel, sem elég érdeklődést nem tanúsítanak a madárvilág iránt, sem elegendő ismerettel nem rendelkeznek ez irányban. Pedig a középiskolában s általában a nagyközönség körében a Természetben legjobban feltűnő madárvilág iránt igen nagy az érdeklődés, amelynek, sajnos, csak kevés természetrajz-tanár tud megfelelni. Az ilyen felvételi kirándulások tehát egy olyan nagy hiányon is segítenének, amelyet egyetemi tanulmányaik alkalmával nem tudnának pótolni. Hasonlóképp bekapcsolódhatik ebbe a munkába a tihanyi Biológiai Állomáson létesítendő Madártani Állomás is, amelynek programjába kell venni tanárljelölteink gyakorlati madártani kiképzését is.

Az ilyen madártani felvételeknek azonban nemcsak az lesz a hasznos eredménye, hogy így pontosan megismerjük az ország madárvilágát, hanem az ily alkalommal a vidéken tartózkodó szakemberek közvetlen érintkezésbe jutnak a vidéki erdész, gazda, vadász nagyközönséggel, amely a bűvároknak mindenben segítségére van. Az ily szabadban való érintkezés a legjobb alkalom arra is, hogy a közönséget ráneveljük a madárvilág helyes ismeretére és értékelésére. A madárvédelemnek a többtermelés szolgálatában való elterjesztése olyan érdek, ami már maga is megéri a reá fordított költséget és fáradságot.

A fentebb említett állami intézmények ily irányú kibővítése mellett azonban szükséges még, hogy a társadalom is támogassa a maga részéről az ilyen közhasznú tudományos munkát. A kormánynak a kötelessége, hogy mindeme tudományos törekvések támogatására felhívja a politikai hatóságokat, sőt a birtokos osztály tagjait is, hogy azok a kint a területen működő szakembereket mindenben, tehát ellátással és fuvarral is támogassák. Így csináljuk mi már ezt régebben Hajdumegyében, az Alföldkutató Bizottság kebelében.

De hát miért oly sürgősek ezek a tennivalók?

Tudjuk, hogy Hazánk területének nagy részei az újabb időkben nagy átalakulásokon mentek keresztül. Erdőségek, bozótos helyek, rétek, mocsarak, lápok, eltűntek a föld színéről, s így velük együtt eltűnt ama területek speciális állatvilága is. Azért kell sietnünk, hogy egyrészt írásban és képben megörökíthessük

amaz eltűnő szebb világok érdekes állatvilágát, de meg azért is, hogy megismerve, mi van még Hazánk mai területén, mily fajok, mily számban, mily elterjedésben, jobban megtudjuk ítélni azt, hogy melyik faj léte hol és miképen forog veszedelemben, s mily módon lehetne ezt az adott viszonyok mellett megmenteni a pusztulástól. Hogy pedig miért kell valamely terület madárvilágát megtartani, mert különben a Természet egyensúlyában eltolódások jönnének létre, azt már úgy hiszem mindenki ismeri. Nemcsak ethikai és nemzeti momentumok jönnek itt számításba, hanem egyenesen nemzetgazdasági, a többtermelést szolgáló érvek és tényezők is, amely célok szolgálatában a madárvédelem, mint biológiai védekezési módszer, az egyre jobban elszaporodó bogár és egér ellen, amelyeknek elszaporodása egyenes következménye az ökológiai viszonyok megváltozása következtében beállott madárpusztulásnak — a lehető legjobb ellenszer. Az egész ország tele van az egyre szaporodó növényi kártevők ellen kiesztelt vegyszerek reklámtábláival, ugyanezt hirdetik s árulják az állami növényvédelmi hivatalok is, de sajnos a természetes gyógyszerek, a madarak védelme és elszaporítása, szóval a madárvédelem, nem szerepel se a plakátokon, se a növényvédelmi kiadványokban. Pedig ez az igazi preventív védekezési eljárás!

Amint látjuk, Hazánk részletes madártani felvétele több szempontból is igen hasznos és üdvös volna, s így ennek megvalósítását csak a legmelegebben ajánlhatjuk az illetékes körök figyelmébe.

ZUR ERFORSCHUNG DER UNGARISCHEN VOGEL- FAUNA NÖTIGE ARBEITEN

Von Dr. EUGEN NAGY, Debrecen

VERFASSER weist darauf hin, dass in Ungarn seit Petényis Zeiten wohl viele begeisterte Ornithologen sich mit der Faunistik befassten, aber alle bloss ein engeres Gebiet, gewöhnlich die Umgebung ihres Wohnortes bearbeiteten. Darum ist bis heute kein klares Bild der Landesfauna vorhanden. Es wäre wünschenswert das ganze Land systematisch nach Art der geologischen Aufnahmen zu durchforschen. Dazu könnten auch die Lehramtskandidaten unter Führung

eines Fachmannes herangezogen werden, die dabei ihre oft sehr ungenügenden Kenntnisse in der Ornithologie zu vervollkommenen Gelegenheit hätten, wozu ihnen die Universitäten ohnehin nicht verhelfen können. Die Unterstützung der Bevölkerung, besonders der Grundbesitzer an diesen Arbeiten wäre durch die Regierung zu sichern. Eile tut not, denn viele charakteristische Waldungen, Sümpfe etc. sind bereits verschwunden. Es würden durch diese Arbeiten auch die gefährdeten Arten besser bekannt und Massnahmen könnten getroffen werden, um sie vor dem gänzlichen Verschwinden zu retten. Auch der Vogelschutz käme dabei nicht zu kurz.

A MADARAK SZAGLÁSÁRÓL

Írta: MIKOLÁS KÁLMÁN. Szilsárkány

AKÓCSAG 1929. évi III—IV. számában megjelent dr. Thurn-Rumbach István úr cikkében értékes megfigyeléseit közreadva, a leshelyről történő, kített dögre várt keselyű vadászatánál észlelt jelenségekből azt a tanulságot vonja le, hogy a madaraknak »szaglása nincsen«. Bár kétségbe vonhatatlan, hogy a madarak a létfenntartás nehézségei miatt összes érzékeiket önkéntelenül is mind felhasználják életük minden fázisában, elképzelhetetlen, hogy pl. a keselyűknél,